

Regionaalne koostöö Euroopa Liidus

Regionaalne areng on Euroopa Liidu jaoks üks olulisemaid teemasid. Valdkonna tähtsus hakkas tõusma 80ndatel kui liitusid mitmed vaesemad Lõuna-Euroopa riigid (Hispaania, Portugal, Kreeka). Idee oli väga lihtne – vaesed riigid tuleb aidata samale järjele rikkamatega. Hiljem on läbi erinevate programmide ja fondide aidatud riikide hulka on jõudnud mitmed uued liikmed ja ka mitmed riigid väljasool liitu. Peamine eesmärk on, et kõik Euroopa Liidu riigid oleks enam-vähem samal tasemel ning ka nende riikide sees oleks ebavõrdsus maa ja linna vahel väike. Regionaalse poliitika üks väga oluline aspekt on ka eelarve, suur osa eelarvest kulub liikmesriikide aitamisele läbi regionaalfondide. Kulutused fondidele on kogu aeg kasvanud, plaanide järgi kulutatakse paari aasta pärast ELi eelarvest regionaalarengule juba peaaegu sama suur osa eelarvest kui põllumajanduspoliitikale (mõlemad umbes 40%). Regionaalse arenguga tegelevad ka mitmed institutsioonid, on eraldi volinik komisjonis, tema direktoraat ning struktuurifondidest ERDF ehk Euroopa regionaalarengu fond. Mingil määral aitavad aasa ka teised fondid nagu Sotsiaalfond (ESF) ja Ühtlustusfond (CF), lisaks kalandus- ja põllumajandusfondid. Peamised teemad, millega on siiani tegeletud, on erinenud aastati. 90ndatel tegeleti kõigega: piiriülene koostöö, maapiirkondade areng, linnade poliitika, tööstuse muutmine jätkusuutlikumaks jne. Aastatel 2000-2006 oli peamine rõhk olnud piiriüleisel koostööl, maapiirkondade arengul ja diskrimineerimisega võitlemisel ning praegu on keskendutud piiriülesele koostööle. Palju projekte on seotud ka EL-väliste riikidega, näiteks on regionaalsed eesmärgid seotud ka naabruspoliitika ning muude projektidega. Aina enam tegeletakse ka regioonide arendusega, näiteks luuakse koostööprojekte ja strateegiaid Läänemere ja Vahemere arendamiseks. Kokkuvõtteks, EL suunab raha mitte ainult riigisisestele projektidele, aga ka riikidevahelistele.

Fondid ja muud olulised lühendid

ERDF loodi 1975, keskendub eelkõige vaesemate riikide aitamisele. Aidatakse eelkõige firmasid töökohtade loomisel, finantsabi ja tehniline abi. ERDF on muuhulgas ka INTERREGi rahastaja, lisaks muud sarnased projektid.

CF ehk ühtlustusfond tegeleb samuti peamiselt vaesemate riikidega, kuid ende nõuded on spetsiifilised: riigi SKP peab olema vähem kui 90% EL keskmisest ja kelle eelarvedefitsiit on alla 3%. Loodud 1994 ja finantseerib eelkõige infrastruktuuri ja keskkonnaküsimusi.

INTERREG on programm loodud piiriüleseks koostööks. Selle neli vooru on aidanud erinevatel regioonidel omavahelist koostööd arendada. Neljas voor INTERREG IV kestab praegu, aastani 2013. INTERREGi kõik programmid ei ole lähipiirkondadele, vaid ka üle-Euroopalistele projektidele.

Näiteid regionaalsest koostööst – Läänemeri ja Vahemeri

Regionaalsest koostööst rääkides tasub vaadata ka kahte näidet ning selgitada, kuidas ideid ellu viia. Kaks suurepärasem näidet on Läänemere ja Vahemere arendamine. Mõlemad piirkonnad on sarnased, mered on saastunud, ümber erineva majandusliku taustaga riike, kellest osad on Euroopa Liidus, osad mitte. Vaja oleks tegeleda keskkonnaküsimustega, majandusliku arengu ja kultuurilise ühendamisega. Mõlemad piirkonnad on proovinud sellega ka varem tegeleda, Läänemere ääres on mitu erinevat organisatsioonigi, kuid nüüd on Euroopa Liit võtnud ette regionaalset koostööd abistada. Oma eesmärkide saavutamiseks on valitud kaks erinevat teed. Läänemere regiooni jaoks on loodud ja vastu võetud Läänemere strateegia, mida peaks ellu viima ümberkaudsed riigid, kohalikud omavalitsused ja ka valitsusvälised organisatsioonid. Strateegia eesmärgid: jätkusuutlik keskkond (muuhulgas saastatuse vähendamine), maandusedu (väikeste ja keskmiste äride propageerimine), parem transport ja parem kriisireguleerimine. Läänemere ümber on palju erinevaid riike, aga palju erinevamad on riigid Vahemere ääres. Võib-olla jõutakse ka kunagi toimiva strateegiani, kuid sinnani on veel aega ning praegu on teine taktika, üritatakse eelkõige omavahelisi probleeme lahendada ning ühele lehele jõuda. On küll olemas Vahemere liit, mis on tegutsenud erinevate nimede all (muuhulgas Barcelona protsess), aga Läänemere strateegiale sarnase strateegiani on veel palju aega.